

กระบวนการหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อ การพัฒนาอาชีพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดนครราชสีมา (กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดบ้านหญ้าคา)

ชื่อผู้เสนอโครงการ นางธมลวรรณ สีนจักร

ที่อยู่ เลขที่ ๑๒๔ หมู่ที่ ๖ บ้านหญ้าคา ตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

๑. ความสำคัญและความเป็นมา

กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความรู้และทักษะในการเพาะเห็ดนางฟ้า เห็ดขอนขาว มีการผลิตจำหน่ายเห็ดในพื้นที่ ต่อมาเห็นได้รับความนิยมเนื่องจากความสดใหม่ และมีรสชาติอร่อย จึงทำให้มีลูกค้าเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้นักกลุ่มได้มีการผลิตเชื้อเห็ดนางฟ้าจำหน่ายให้ลูกค้า แต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มจึงมีการกำหนดแผนในการขยายกิจการเพื่อให้การผลิตทั้งดอกเห็ด และก้อนเชื้อเห็ด และเห็นเป็นโอกาสที่จะทำใหสมาชิกมีรายได้เพิ่ม แต่ติดปัญหาสมาชิกกลุ่มมีเงินทุนไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุและวัตถุดิบ ในการผลิตเชื้อเห็ด จึงได้เขียนโครงการขอรับเงินสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๖๐ ซึ่งเมื่อได้เงินทุนมาดำเนินทำให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา อีกทั้งมีกำไรเหลือที่จะแบ่งให้สมาชิก ซึ่งเป็นโอกาสที่จะทำใหกลุ่มสามารถมีเงินทุนในการขยายกิจการที่สมาชิกทุกคนพึงพอใจ จึงได้จัดทำโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุนในการขยายกิจการของกลุ่มอีกเป็นรอบที่สอง ทำใหกลุ่มมีความเข้มแข็งเช่นทุกวันนี้

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม และการเพาะเห็ด

๓. หลักการและแนวคิด

๑. การรวมกลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

๒. คนทุกคนมีศักยภาพสามารถพัฒนาได้

๔. กระบวนการผลิตงานหรือขั้นตอนการดำเนินงาน (วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ)

กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

๑. การรวมกลุ่มครั้งแรกสมาชิกมีพื้นฐานการประกอบอาชีพที่คล้ายคลึงกัน

๒. การสร้างความรู้/ความเข้าใจให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการรวมพลังในรูปแบบกลุ่ม ทำใหสมาชิกรับรู้วากลุ่มคือเรา เราคือกลุ่มทำให้การประกอบกิจกรรมของกลุ่มเกิดความเข้มแข็ง

๓. มีแผนการดำเนินงานร่วมกันที่ชัดเจน มีเป้าหมายเดียวกัน

๔. มีปัญหาในการดำเนินงานต้องร่วมกันแก้ไขรับผิดชอบ มีการพูดคุยปรึกษาหารือกันเสมอ

๕. มีการแสวงหาแนวร่วม (หน่วยงาน กลุ่ม/องค์กร หรือเครือข่ายที่จะสามารถช่วยเหลือกลุ่มได้) เช่น เกษตรอำเภอ กศน. พัฒนาชุมชนอำเภอ หรือเครือข่ายกลุ่มเพาะเห็ด

๖. กลุ่มต้องมีผู้นำที่เข้มแข็ง อดทนต่อสื่กับความล้มเหลว โดยไม่ย่อท้อ

๗. กลุ่มแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อพัฒนาตนเอง

กระบวนการผลิตก่อนเชื้อที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการเพาะเห็ด

ขั้นตอนการผลิตเห็ดนางฟ้า

การเพาะเห็ดนางฟ้า เพาะง่ายสามารถออกดอกได้ตลอดปี และเห็ดนางฟ้าออกดอกได้ดีในสภาพอากาศที่ค่อนข้างเย็น สามารถแปรรูปอาหารได้หลากหลายชนิด

วัสดุในการเพาะเห็ดนางฟ้า ประกอบด้วย

๑. หัวเชื้อเห็ดนางฟ้า

๒. ขี้เลื่อยยางพารา จำนวน ๑๐๐ กก.

๓. อาหารเสริม ได้แก่ รำละเอียด ๗.๕ กก. ปลายข้าว ๑ กก. ยิบซัม ๐.๕-๑ กก. ปูนขาว ๑ กก. ดินเหนียว ๐.๒ น้ำสะอาด

๔. ถุงพลาสติก ยางรัด คอขวด จุดประหยัดสำลี

๕. แอลกอฮอล์สำหรับฆ่าเชื้อและจุดไฟ

๖. โรงเรือนสำหรับบ่มก้อนเชื้อเห็ด

วิธีทำ

๑. นำขี้เลื่อยยางพารากับอาหารเสริมผสมเข้าด้วยกัน เติมน้ำ ความชื้นประมาณ ๗๐% นำขี้เลื่อยบรรจุในถุงพลาสติกที่ทนต่อความร้อน บรรจุให้แน่นพอสมควร พร้อมกับสวมคอขวดพลาสติก

๒. การหยอดเชื้อเห็ด โดยวางก้อนเชื้อเห็ดเรียงกันเป็นแถวสามารถทำงานได้สะดวก เปิดกระดาดที่ห่อหุ้มสำลีออก ระวังไม่ให้สำลีหลุด ควรเช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อ นำเอาเชื้อขวดเมล็ดข้าวฟ่าง ที่คัดแล้วเขย่าขณะยังปิดจุกสำลี ถอดจุกที่เมล็ดข้าวฟ่างออก นำปากขวดไปลงไฟ ใช้มืออีกข้างเปิดจุกก้อนเชื้อและเทหัวเชื้อเข้าไปในถุงพอประมาณ จากนั้นรีบปิดจุกสำลีและรัดด้วยกระดาด

การบ่มเพาะเชื้อใช้เวลาประมาณ ๓๐-๔๐ วัน ที่อุณหภูมิ ๒๘ -๓๐ องศา เมื่อเส้นใยเดินเต็มก้อนเชื้อเห็ด ดีแล้ว ทำการย้ายก้อนเชื้อเห็ดเข้าโรงเรือน เพื่อทำการเปิดดอกต่อไป

๓. ขั้นตอนและวิธีการเปิดดอก

รองจานกระถางเชื้อเห็ดเดินเต็มถุง ตั้งกระดาดและสำลีออก ใช้ปลายช้อน แคะเมล็ดข้าวฟ่างทิ้ง (สีขาวเป็นเม็ดกลมๆ อยู่ปากถุง) รดน้ำให้ความชื้นวันละ ๓ ครั้ง เห็ดจะเริ่มทยอยออกดอก ขยันทำความสะอาดปากถุงและภายในบริเวณโรงเรือน การออกดอกให้ผลผลิตประมาณ ๓ - ๕ เดือน ขึ้นอยู่กับคุณภาพก้อนเชื้อเห็ด ฤดูกาล และความเอาใจใส่

การผลิตเห็ดนางฟ้าในโรงเรือนอุณหภูมิปกติและโรงเรือนควบคุมสภาพอากาศ ขบวนการผลิตจะทำเหมือนกัน ต่างกันที่การควบคุมอุณหภูมิ ให้มีสภาพอากาศที่เหมาะสมกับการออกผลผลิตเห็ดนางฟ้า

๕. ผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่ได้รับ

๑. กลุ่มมีความเข้มแข็งเป็นแบบอย่างได้ มีผู้เข้าเรียนรู้ดูงาน

๒. กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาจากอาชีพเสริมให้เป็นอาชีพหลักได้ และมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต ดังนี้

รายได้เฉลี่ยวันละ ๓,๖๐๐ บาท

รายได้เฉลี่ยเดือนละ ๑๐๘,๐๐๐ บาท

รายได้เฉลี่ยปีละ ๑,๒๙๖,๐๐๐ บาท

๓. การมีส่วนร่วมกับชุมชน

- ช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน
- สนับสนุนวัตถุดิบในการทำอาหาร สนับสนุนเห็ดทำบุญในกิจกรรมต่างๆ
- ให้ความรู้ เป็นที่ปรึกษา ให้แก่สมาชิกในการประกอบอาชีพเพาะเห็ดในชุมชน
- เป็นศูนย์เรียนรู้สู่ชุมชน ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาชีพ
- กระจายรายได้ โดยจ้างแรงงานในชุมชน
- สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน โดยมอบก้อนเชื้อเห็ดให้กับโรงเรียน ดังนี้
  - ๑) โรงเรียนบ้านหญ้าคา ม.๖ ต.ขุนทอง อ.บัวใหญ่ จำนวน ๓๐๐ ก้อน
  - ๒) โรงเรียนบ้านโคกสว่าง ม.๙ ต.ขุนทอง อ.บัวใหญ่ จำนวน ๓๐๐ ก้อน
  - ๓) โรงเรียนน้ำซับ หนองหญ้าขาวป่าเป้ง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๕๐๐ ก้อน

๔. ความโดดเด่นของกลุ่ม

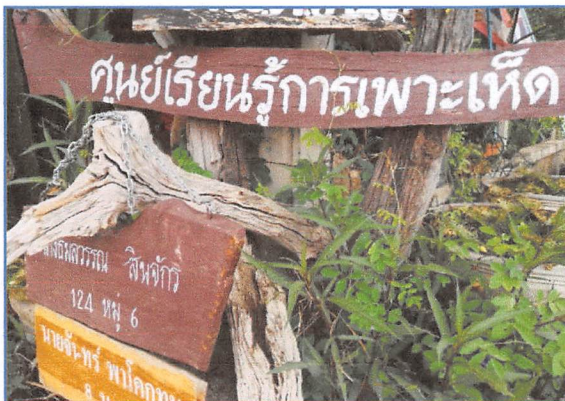
เป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน

๑) เป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชน ของตำบล

๒) มีกลุ่มมาศึกษาดูงาน เช่น

- เทศบาลตำบลโนนแดง จ.นครราชสีมา
- เทศบาลตำบลบึงบูรพ์ จ.ศรีสะเกษ
- โรงพยาบาลพระทองคำ จ.นครราชสีมา
- เทศบาลขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ
- คุมประพุดิจากอำเภอบัวใหญ่ จ.นครราชสีมา
- อบต.โนนสำราญ อ.แก้งสนามนาม จ.นครราชสีมา
- อบต./กลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนสัมมาชีพในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่

กลุ่มองค์กรที่มาศึกษาดูงาน

๕.มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เยาวชน ปี ๒๕๖๑ -๒๕๖๒ จำนวน ๒๕๐ คน

- เยาวชนในโรงเรียนบ้านหญ้าคา
- โรงเรียนบ้านโคกสว่าง
- โรงเรียนเกี๋ยดลีน
- โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๘
- วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่
- กลุ่มเป้าหมายของสำนักงานคุมประพฤติบัวใหญ่
- โรงเรียนบ้านหนองหญ้าขาวป่าเป้ง อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่น
- ลูกหลานของสมาชิกกลุ่ม

๖.ด้านการตลาด

๑)มีตลาดรองรับตลอดปี เพราะผลิตได้ตามความต้องการตลอดปี

๒)ผลผลิต เดิมผลิตได้วันละ ๒๐-๓๐ กิโลกรัม เมื่อขยายโรงเรือนเพาะเห็ดแบบควบคุมอุณหภูมิ สามารถผลิตได้วันละ ๖๐-๑๐๐ กิโลกรัม

-ราคาส่ง กก.ละ ๖๐ บาท

-ขายปลีก กก.ละ ๗๐ บาท

รายได้ที่ยังไม่หักค่าใช้จ่าย วันละ ๓,๖๐๐ บาท

๓)เห็ดมีคุณภาพ ทำให้มีตลาดประจำมีลูกค้ามารับถึงโรงเรือน และไปส่งเอง ดังนี้

๑.ตลาดเทศบาลอำเภอบัวใหญ่ จ.นครราชสีมา

๒.ตลาดอำเภอบัวลาย จ.นครราชสีมา

๓.ตลาดเทศบาลจอหอ จ.นครราชสีมา

๔.จำหน่ายให้ลูกค้าทั่วไป

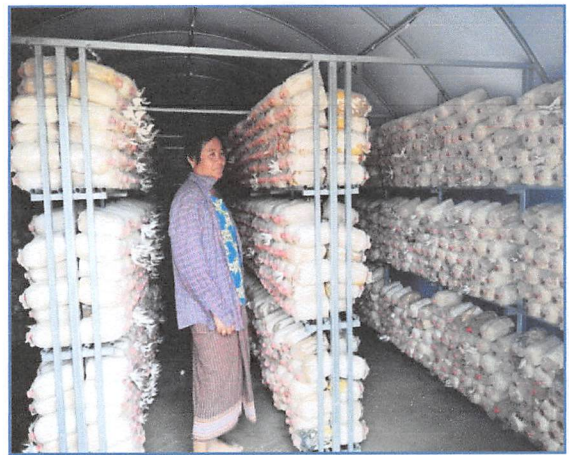
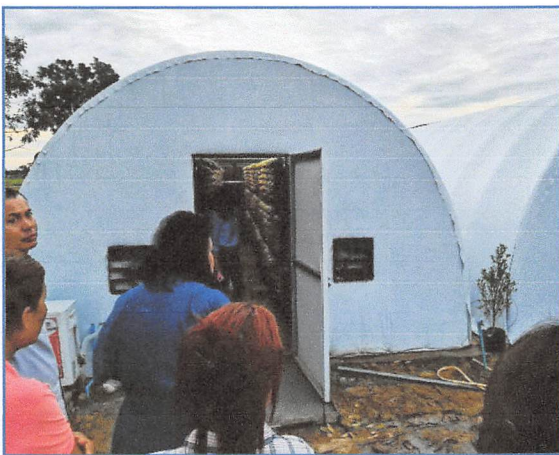
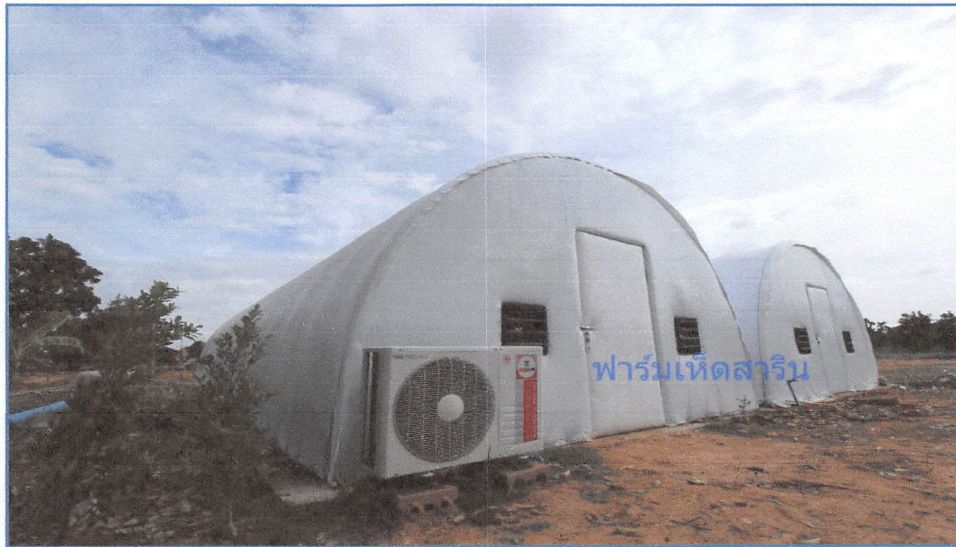
๕)ความต้องการซื้อเห็ดนางฟ้าเพิ่มมากขึ้น เช่น ลูกค้าจากอำเภอบัวใหญ่หรือต่างจังหวัด

๗. เกิดนวัตกรรม

จากประสบการณ์ในการเพาะเห็ด ทำให้มีความคิดที่ ทำอย่างไรจะผลิตเห็ดได้ตามปริมาณตลอดปี เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ทำให้ญาติลูกหลานที่เรียน ด้านวิศวกรรม มาเสริมต่อยอดความคิด ได้ศึกษาและออกแบบในการสร้างโรงเรือนให้

สร้างโรงเรือนในรูปแบบการควบคุมอุณหภูมิในการเพาะเห็ดได้ตามปริมาณที่ลูกค้าต้องการได้ตลอดปีโดยควบคุมอุณหภูมิในโรงเรือนที่ ๒๕ - ๒๗ องศา ความชื้น ๗๕ - ๘๐% สามารถเร่งผลผลิตได้อย่างเต็มที่สมบูรณ์ และสม่ำเสมอ ทำให้สามารถส่งผลผลิตให้ลูกค้าได้ตลอดปี

ความภาคภูมิใจของกลุ่ม

- สร้างรายได้ให้คนในชุมชน /ช่วยเหลือสังคม
- ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับเยาวชนในการเพาะเห็ด เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับเยาวชน
- เป็นศูนย์เรียนรู้การเพาะเห็ดที่มีผู้สนใจเข้าเรียนรู้และนำไปประกอบเป็นอาชีพ สร้างรายได้ให้กับครอบครัว

ได้รับรางวัลคนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีดีเด่น ประเภทกลุ่มอาชีพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีดีเด่นระดับจังหวัด

